

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za Jugoslavijo: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici šte. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XIII.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, v soboto dne 20. septembra 1930. Telefon št. 2552.

ŠTEV. 110.

Za povzdigo našega poljedelstva.

Na gospodarskem kongresu v Beogradu, ki se je vršil te dni, se je k vprašanju povzdige našega poljedelstva oglašil k besedi tudi podnačelnik industrijskega odseka ljubljanske zbornice, direktor g. Anton Krejči iz Ruš in izvajal približno sledeče:

»Industrija naše države ima največji interes na povzdigi poljedelstva, ker rabita obe konzumente. Lepe besede smo čuli o tem, kaj se vse hoče podvzeti za povzdigo poljedelstva. Bojim se pa, da ne pridemo s povzdigo te stroke preveč prepozno. Sma-tram za svojo dolžnost, da na kongresu ugotovim, da je naše poljedelstvo osvojilo sistem najeksekutivnejšega dela, to je i ona se zadovoljuje z ono produkcijo, ki jo Bog da, ne stremi pa za napredek v obdelovanju zemlje in izkoriščanju modernih sredstev za dosego napredka v poljedelstvu.

Naše poljedelstvo nima nikakega poleta za dosego višjih dohodkov, ker so cene za poljske pridelke jako nizke. Vedno bolj se kaže, da se uveljavlja mentaliteta, na se obdela sa-

mo toliko zemljišča, kolikor potrebuje kmetovalec za lastno porabo.

Letargija v tej smeri mora voditi do propada poljedelstva in s tem do propada celega gospodarstva.

Spričo tega sem mnenja, da je zadnji čas, vzdriniti poljedelca iz te letargije, v kojoj vedno bolj zapada, in ga s preventivnimi odredbami zopet privaditi intenzivnega dela.

Vsi cilji naše politike morajo biti usmerjeni na to, da se nudijo poljedelcu vsa sredstva za intenzivno obdelavo, da dobi ponovno vzpodbudo za čim večjo produkcijo, ker samo z večjo produkcijo in intenzivnim obdelovanjem se morejo paralizirani nizke cene naših poljedelskih pridelkov.

Dosedanje ekstenzivno obdelovanje nas vodi do propasti in v siromaštvo.

G. Krejči je našel za svoja izvajanja živahen odziv v burnem odobravanju, ki je pričalo, da je govoril vsem iz srca, ko se je z vso vnemo zavzel za zadovoljivo rešitev tega za gospodarstvo tako važnega problema.

Kako in komu se naj oddajajo javna dela.

Glede oddaje javnih del je državna zveza (Zemaljski Savez) jugoslovanske industrije za predelavo železa in kovin naslovila te dni na gospoda ministra za trgovino in industrijo Jurija Demetrovića sledečo spomenico:

Metalurški industrija v naši kraljevini preživlja težke dneve. V toku zadnjih mesecev je odpustila več kot tri četrtine svojih delavcev. Naša največja podjetja so nezaposlena. Tako so n. pr. tvornice vagonov ustavile delo, ker nimajo naročil, istotako tudi tvornice mostov in železnih konstrukcij. Večja podjetja, ki so še pred kratkim delala z več kot tisoč delavci, delajo sedaj s par sto ljudi, pa še te le z velikim trudom držijo. Če človek obišče kako veliko tvornico, kot na primer tvornico vagonov v Brodu ali tvornico »Sartiol« v Smederevu, vidi, da so posamezni oddelki popolnoma prenehali z delom, v drugih pa se je delo skrčilo, tako da delajo samo vsak tretji ali četrti stroj. To napravljva mučen vtis, ki je še v toliko mučnejši, ker so izgledi za bodočnost zelo slabi. Toda pametna nacionalna industrijska politika bi mogla vsa ta podjetja oživetiti ter s tem dati kruha delavskim rodbinam, pa tudi mnogim poljedelcem bi s tem dala možnost, da del svojih proizvodov plasirajo doma.

Država je pri nas največji delodajalec. Ona ima v svojih rokah železnice, velik del brodarstva, telefon, brzojav in razne druge gospodarske ustanove. Če bi se država pri svojih naročilih ravnala po načelu zaščite in ojačanja naše domače industrije, bi bil precejšen del naših industrijskih podjetij osiguran in bi mogel mirno delati in se razvijati. Med tem pa vidimo, da nikakor ne moremo priti do potrebne stalnosti in enotnega stališča posameznih resorov napram domači industriji. Dobra volja, da se zaposli domača industrija, o kateri tako pogosto govore posamezni državni organi, se v velikem številu slučajev niti ne pokaže, še manj realizira. Razen lepih besed in obljub domača industrija pogosto pri velikih javnih delih ničesar in vidi.

Ker stojimo tik pred rešitvijo velikega programa javnih del, se mi, g. minister, obračamo na Vas s prošnjo, da delate na to, da se bo pri izvršitvi teh del imelo več ozira in zmisla za potrebe domače industrije in domačega gospodarstva sploh.

Pred kratkim je podal g. finančni minister izjavo da se bodo velika javna dela, kot zgradba potov, železnic, mostov itd. odstopila tujim podjetjem, ki bodo obenem morala ta dela financirati. Ta način izvedbe javnih del je po mišljenju g. finančnega ministra potreben radi tega, da ne bi naša država bila prisiljena v tujini iskati posojila za ta dela, kajti pogoji za posojila so neugodni.

Po poti, ki jo je začrtal g. finančni minister, je šlo ministrstvo za zgradbe. Objavljeni so pogoji za zgradbo potov v državi za vsoto 700.000.000 dinarjev in za zgradbo novih železniških prog za vsoto 1.107.642.000 Din. Reflektanti se morajo javiti s svojimi ponudbami do 15. oktobra tega leta. Podjetniki, katerim bi bila dela poverjena, bodo morali obenem dela financirati.

Mi mislimo, da bi bilo mnogo koristneje tako za državo kakor tudi za domače gospodarstvo, če bi se javna dela izvedla s pomočjo posojil, ki bi jih država sklenila v inozemstvu. Z gotovim denarjem v rokah bi država dosegla veliko boljše pogoje in bi imela večjo svobodo pri pogajanjih, kakor pa če jo podjetnik obenem tudi financira. Kar velja za posameznika, ki nekaj naroča za gotov denar ali na kredit, velja tudi za državo. Ljudska psihologija je vedno ista. Ta način izvršitve javnih del bo stal državo mnogo več in to bodo davčni obvezanci čutili pri davčnih bremenih. Medtem pa narodno gospodarstvo ne bo od javnih del imelo onih koristi, ki bi jih sicer imelo, če bi država plačala ta dela z gotovim denarjem.

Gospod finančni minister vidi edino težkoče pogojev zunanjega posojila, a ne vidi vseh negativnih strani odstopitve javnih del podjetnikom - finansierjem. Medtem pa je celokupni efekt za narodno gospodarstvo dale-

ko ugodnejši, če se javna dela izvrše iz posojila, kakor pa če se odstopijo tujim podjetnikom, ki jih morajo tudi financirati.

Kakor nam kaže izkušnja z dajanjem del za izsušitev pančevskega rita društvu Batignol, gledajo tuji podjetniki, da se v pogodbe vnesejo razne ugodnosti: oprostitev carine za vse orodje in material, ki je potreben za graditve; dovolitev svojega tehničnega osebja; oprostitev raznih postanskih taks in bremen itd. Na ta način izgublja država carino in druge dohodke, domača industrija pa izgublja mnogo poslov, a domači inženjerji in tehnični uradniki pa možnost za zaposlitve. Poleg tega stane, kakor smo že poprej rekli, prepuščanje del podjetnikom - finansierjem državo mnogo dražje.

Vsi ti razlogi govore za to, da poišče država posojila za izvršitev teh del in da jih plača iz posojil. Dela je treba, kjerkoli je to mogoče, prepustiti domačim podjetnikom in ustvariti pogoje, da se izvedejo z domačim materialom.

Od pravilne rešitve tega vprašanja zavisi velik del našega gospodarskega blagostanja. Izvedba javnih del mora pokreniti celokupno delavnost v državi in dati nov polet domačemu poslovnemu življenju. Stroji v tvornicah, ki stoje sedaj nezaposleni, naj zopet pridejo do uporabe, a odpušteni delavci naj se zopet vrnejo na svoja mesta. Javna dela morajo biti injekcija, ki bo vlila zdravje in moč našemu bolnemu gospodarskemu organizmu. Izven vsakega dvoma je, da teh rezultatov ne bo dala pot, katero je nastopil g. minister za zgradbe.

Zato Vas, gospod minister, najtoplejšje prosimo, da zastavite vso svojo avtoriteto, da se javna dela ne prepustijo tujim podjetnikom pod pogojem, da jih oni tudi financirajo. To bi, kakor smo pokazali, bila velika škoda za državo kot celoto in domače gospodarstvo sploh.

Če bi pri vsem Vašem trudu zaradi nujnosti izvršitve nekaterih del in zaradi nemožnosti, da se pride do ugodnega posojila, bilo neizogibno potrebno, da se oddajo tujim podjetnikom, da jih izvrše in financirajo, Vas prosimo, gospod minister, da že sedaj skušate pri kraljevski vladi doseči, da se ustvari načelna določba (eventualno zakon o izvedbi javnih del), da se ne morejo v pogodbe sprejeti nikake ugodnosti v korist podjetnikov, ki bi bile škodljive za domačo industrijo in ki bi nasprotovale zaščiti, ki jo državni zakoni nudijo domači delavnosti.

JUGOSLAVIJA IN ANGLIJA.

Dodatno k obširnemu članku, ki smo ga priobčili o trgovskih stikih med Jugoslavijo in Vel. Britanijo, poročajo še: V zadnjem času se Anglija močno zanima za jugoslovansko žito, zlasti za pšenico. Za račun angleških žitnih konsorcijev so se napravili veliki zaključki. Drugo letošnje četrtletje je prineslo 25 odstoten dvig v izvozu surovin iz Jugoslavije v Anglijo. Na drugi strani so izrekli angleški kapitalisti pristojnim jugoslovanskim uradnim mestom svojo pripravljenost, da naložijo v Jugoslaviji kapital za cestne gradbe in za elektrifikacijo, s pogoji, ki bi bili za nas ugodni. V poštev bi prišla naročila države, banovin, občin in drugih samoupravnih korporacij. Sedaj je treba preštudirati, kako bi se temu povabilu odzvali.

Analiza naše zunanje trgovine.

(Iz elaborata tajnika Zbornice za TOI g. Iv. Mohoriča za gospodar. kongres v Beogradu.)

Že v zadnji številki »Trgovskega lista« smo priobčili nekaj zanimivosti iz elaborata tajnika g. Ivana Mohoriča. V naslednjem priobčimo nekaj številke iz važnega poglavja o sodelovanju inozemstva v naši zunanji trgovini. Naravno, da moremo tudi iz tega poglavja posneti samo nekaj črtic in misli, kolikor je pač mogoče spraviti v krajši informativen članek.

Referent deli sodelovanje inozemstva v naši zunanji trgovini v štiri skupine:

1. Skupina 9 držav, s katerimi imamo carinsko - tarifske pogodbe, ki so udeležene na našem izvozu s 69.89% in na uvozu s 55.63%.

2. Skupina 19 držav, ki uživajo največje carinske ugodnosti in so udeležene na našem izvozu s 31.72%, a na uvozu s 39.44%.

3. Kolonije itd. države, s katerimi posedujemo carinsko - tarifne pogodbe, so udeležene na našem izvozu s 1.2, a na uvozu s 3.5%.

4. Kolonije itd. države, s katerimi imamo dogovore po načelih največjih carinskih ugodnosti, so udeležene na našem izvozu s 0.01, na uvozu s 0.29 odstotka.

Na promet onih držav, s katerimi nimamo nikakih trgovinskih pogodb, odpadejo na izvoz 4.28%, a na uvoz 1.14%.

Pri našem izvozu se nahaja na prvem mestu Italija s 24.88% celokupnega izvoza, na uvozu pa prednjači Avstrija z udeležbo 17.43% celokupnega našega uvoza. Število držav, s katerimi gojimo trgovske stike, je od leta 1921. pri izvozu naraslo od 34 držav v letu 1929. na 86, pri uvozu pa od leta 1921. od 36 na 84 v letu 1929. To znači vsekakor velik napredek v agilnosti naše zunanje trgovine.

Za tem prehaja referat na podrobnejšo analizo trgovinskih bilanc posameznih držav. Naša najvažnejša izvozna država je Italija. Seveda ne gre ta velik izvoz našega blaga v italijansko potrošnjo, pač pa je Italija za večino proizvodov samo posrednik. Vrednost našega izvoženega blaga v Italijo je znašala v l. 1920. 1.971.248.121 Din, medtem ko je znašala vrednost uvoženega italijanskega blaga 822 milijonov 993.884 Din. Z Italijo imamo trgovinsko pogodbo, poleg tega pa še 53 raznih sporazumov gospodarsko - političnega značaja, ki se pa še vsi danes ne izvajajo.

Druga najvažnejša država, s katero gojimo živahne poslovne stike, je Avstrija. Vrednost našega izvoza v Avstrijo je znašala v letu 1929. 1.237 milijonov 802.848 Din, vrednost avstrijskega uvoza v našo državo pa je znašala 1.323.912.801 Din. Opaža se, da se Avstrija z izvajanjem svoje carinske politike vedno bolj poskuša osamosvojiti od uvoza poljedelskih pridelkov. Poleg direktnega eksporta avstrijske industrije je Avstrija važen činitelj na našem denarnem trgu in v naši industriji. Potrebno bi bilo, da se najdejo pota, da se naša trgovinska bilanca z Avstrijo vsaj uravnovesi.

Najbolj pasivna je naša trgovinska bilanca napram Češkoslovaški. Za-

preke, s katerimi se je Češkoslovaška oborožila, da prepreči uvoz deželnih pridelkov iz inozemstva, so imele za posledico, da se je naš izvoz v Češkoslovaško ogromno zmanjšal. Naš izvoz je še v letu 1926. predstavljal vrednost 938.7 mil. Din, v teku zadnjih treh let pa se je znižal za celih 513 milijonov. Nasprotno temu je naš uvoz iz Češkoslovaške doživel v istem času razmeroma zelo majhno znižanje v znesku 98 milijonov Din. Pa niti to nazadovanje ne znači za Češkoslovaško nikake efektivne zgube, ker se je ista v polni meri kompenzirala z uselitvijo raznih češkoslovaških tekstilnih podjetij v našo državo. V Češkoslovaški obstoji sistem vezane trgovine, ki nudi domačemu poljedelstvu zelo veliko zaščito. Različne uvozne davščine so tako kvarno vplivale na naš uvoz v Češkoslovaško, da se isti stalno niža in postaja naša trgovinska bilanca napram Češkoslovaški vedno bolj pasivna. V letu 1929. smo izvozili v Češkoslovaško blaga za 425,911.272 Din, medtem ko smo v istem času uvozili iz Češkoslovaške blaga v vrednosti 1.329,173.949 Din. V interesu našega narodnega gospodarstva je, da se to stanje popravi.

Naša trgovinska bilanca z Nemčijo prikazuje pasivnost od preko pol milijarde dinarjev. Tudi tu imamo posla z agrarnim protekcionizmom, ki ovira uvoz naših deželnih pridelkov, poleg tega pa so naši izvozniki na nemških tržiščih ogroženi od močne konkurence, posebno velja to za hmelj, jajca in koruzo. Za ogromno nemško narodno gospodarstvo predstavlja naša država trenutno precej nezadovoljivo in postransko edinic, saj se nahaja naša država med uvoznimi državami šele na 35. mestu. V letu 1929. smo izvozili v Nemčijo blaga v vrednosti 675,130.643 Din, medtem ko smo v istem času uvozili iz Nemčije blaga za 1,188,070.581 Din. Vse kaže, da bo novi monopol koruze v Nemčiji dovedel do novih trgovinskih razgovorov, pri katerih bo morala naša država opustiti sistem največjih carinskih ugodnosti in preiti na kontingentiranje naših deželnih pridelkov v Nemčiji. Signiranje hmelja in jajc, ki se uvaja v Nemčiji, bo gotovo imela oviralne posledice pri našem uvozu. Nemčija dominira pri nas v uvozu industrijskih proizvodov.

Naš izvoz v Madjarsko je znašal 1.129.538,414.155 Din, medtem ko je Madjarska uvozila k nam blaga za 490,337.444 Din. Naša trgovinska bilanca z Madjarsko je stalno več ali manj uravnovešana. Naši poslovni stiki z največjo agrarno državo vzhodne Evrope, s Poljsko prikazuje za leto 1929. sledečo sliko. Izvozili smo na Poljsko blaga v vrednosti 90 milijonov 485.133 Din, medtem ko smo uvozili iz Poljske blaga v vrednosti 170,395.688 Din. S tega vidimo, da je naša trgovinska bilanca s Poljsko znatno pasivna in se ta pasivnost pojavlja redno že več let. Sedaj veljavno trgovinsko pogodbo s Poljsko bi bilo treba temeljito revidirati in predvsem odpraviti razne administrativne motnje, ki umetno zavirajo naš izvoz. Naša trgovinska bilanca je pasivna tudi napram Angliji, vsled povečanega uvoza premoga, koks in tekstilnega blaga, ki ga uvažamo iz te države. Izvozili smo v letu 1929. v Anglijo blaga v vrednosti 106,483.351 Din, medtem ko smo uvozili iz Anglije blaga za 425,900.670 Din.

Skupina balkanskih držav.

Z Bolgarijo še do danes nimamo nikake trgovinske pogodbe, vsled tega je tudi izmenjava dobrin med obema državama zelo minimalna. Izvozili smo v letu 1929. v Bolgarijo blaga v znesku 95,966.918 Din, uvozili pa smo v istem letu iz Bolgarije blaga za 5,634.966 Din. Pričakuje se, da pride v doglednem času do medsebojnega trgovinskega sporazuma obeh držav in se bodo poslovni stiki znatno okrepili. Tudi napram Albaniji je naša trgovinska bilanca aktivna, čeravno ista absolutno ne odgovarja interesom našega gospodarstva.

Naš izvoz v Albanijo je v stalnem porastu. Trgovinska pogodba kaže vsekakor pozitiven efekt. Naš izvoz v

letu 1929. je predstavljal vrednost 24,948.686 Din, vrednost albanskega uvoza v našo državo pa je znašala 3,072.555 Din.

Grčija je sedaj edina balkanska država, s katero imamo poleg trgovinske pogodbe že niz drugih sporazumov. Naši trgovinski posli s to državo stalno varirajo, zato tudi naša trgovinska bilanca prikazuje velike spremembe. Izvozili smo v letu 1929. blaga v vrednosti 584,455.796 Din, a uvozili blaga v vrednosti 73,289.284 Din. Grčija predstavlja za naše žitarice, les, živino, posebno pa za drobnico, fižol, sir in cement zelo važno tržišče. Direktna železniška tarifa, ki

je zadobila svojo veljavnost 15. maja t. l., bo vsekakor doprinesla še boljše razširjenje našega izvoza v Grčijo. Ugodne izgleda v naši zunanji trgovini z Grčijo ima naše pomorstvo.

Naša trgovinska bilanca napram Romuniji prikazuje velike spremembe, ki se stalno menjajo. Predvsem pa je Romunija posrednik za naše blago, posebno za luko Braja. Na ta način si tudi lahko tolmačimo visoko aktivnost naše trgovinske bilance napram Romuniji. Naš izvoz je predstavljal v letu 1929 vrednost 1 milijarde 25,448.574 Din (v letu 1928. 77,163.079 Din), uvoz pa 182,4416.752 Din (v letu 1928. 208,435.953 Din).

Stavbna družba d. d.

se je preselila

iz svojih dosedanjih prostorov na Vrtači s pisarno na **DUNAJSKO C. 17, s skladiščem, stavbnim in tesarskim obratovališčem ter z žago pa na KETTE-MURNOVO (Šmartinsko) cesto štev. 44.**

Gospodarska konjunktura v Nemčiji.

Zaposlenost v industriji je s prav malimi izjemami nezadovoljiva; produkcija in promet se gibljeta v nazadujoči smeri. Konsum ne samo da se ni poživil, temveč je še bolj padel. Zlasti neugoden je položaj glavnih industrij, premoga in železa. Kljub zmanjšani produkciji se vsled majhnih naročil zaloge premoga kopičijo od ledna do ledna in je premogarstvo v Porurju izvedlo nove obratne redukcije in nove odpustilive delavcev. Položaj premogovne industrije se komplicira še s tem, da so bile mezdne tarife odpovedane in niso nova pogajanja prišla še do nobenih zaključkov. Položaj železne industrije je prav tako vsesok nezadovoljiv. Tudi ona se priložuje nad padalnimi tečajev. in nad nizkimi cenami. V industrijah, ki železo i. dr. predelujejo naprej, se kaže ista slika. Položaj strojne industrije se je nadalje poslabšal, prav tako položaj avtomobilne industrije. Industrija železnega in jeklenega blaga poroča o slabi kupčiji. Industrija vagonov in lokomotiv ima vsled neposredne bližine naročil Državne železnice, o katerih ni več dvomila, ker so potrebna sredstva že pripravljena, sicer nekoliko boljše izgleda, a se bo posledica teh naročil mogla v močnejši meri javiti šele čez nekaj mesecev. Celo električni industriji, ki je bila sicer med najbolj zaposlenimi, splošna depresija ni prizanesla, kakor dokazujejo tudi odpustilive delavcev itd. Kovinska industrija (baker, cink itd.) je nezadostno zaposlena in se vpliv padca v cenah surovin na konsum še ne more v omembe vredni meri ugotoviti. Stavbna industrija se bori slejkoprej z velikimi težkočami. Slednjič manjka tudi industrijam porabnega blaga, tako teks-

tilni in oblačilni industriji, zaposlenost v veliki meri. Splošna depresija se pozna nater do industrije živil.

Konsum je prisiljen k rezerviranosti, ker so v Nemčiji slejkoprej previsoke cene v močnem nerazmerju do zmanjšane kupne moči denarja, kljub nominalno precej visokim dohodkom in mezd. V trenulku, ko se dohodki in mezde niso dale več zvišali, je nastopila kriza, ki se je javila v omejitvah in opustitvah obračov in dalje v odpustitvah delavcev, tako da je število brezposelnih doseglo skoraj tri milijone. To veliko število brezposelnih pomeni pač ogromno poslabšanje konsuma.

Sedaj se skušajo boriti proti brezposelnosti ne samo s tem, da dajo gospodarstvu pobudo z naročili države — zaenkrat od strani Državne železnice in Državne pošte, kakor že vemo — temveč tudi s tem, da so se hkrati z uspehom potrudili, da se je za začetna naročila doseglo znižanje cen do deset odstotkov, deloma tudi še več. Na drugi strani delajo podjetniki na to, da razmerno znižajo višino mezd in plač. Skralka obveljala je tendenca, da se s pocenitvijo stroškov dosežejo nižje cene. Seveda pa naleli uporaba leta metod na močen odpor, zlasti od strani delavstva, ki se proti nameravanemu in deloma že izvedenemu krčenju mezd stavi energično v bran; odpor pa prihaja deloma tudi od strani industrije, ki ni hotela pritriliti tendencam vlade, da se v nekaterih panogah cene znižajo. Z novimi volitvami je položaj zopet nekoliko drugačen in bomo še govorili o tem.

ZUNANJA TRGOVINA ČEŠKO-SLOVAŠKE.

V prvih osmih mesecih t. l. je obseg češkoslovaške zunanje trgovine z 21.7 milijardami zaostal za 4 milijarde za lanskim obsegom. Uvoz je dosegel 10.5 milijard Kč (minus 2.6), izvoz 11.2 (minus 1.4). Za mesece jan.-avgust je izkazan torej previšek 700 milijonov Kč, dočim so se isti meseci lanskega leta zaključili s pasivnostjo 500 milijonov Kč.

Kolinska

Priporoča svoje izvrstne izdelke

XIV. ZAGREBAČKI ZBOR

15. — 22. IX. 1930.

SPOŠNI MEDNARODNI VELIKI SEJM
VZORCEV S SPECIALNIMI SEJMI

1. Stavbarstva
2. Hotelov, hiš in kuhinje
3. Živilske industrije
4. Tekstilij in konf. krzna
5. Kože
6. Papirja
7. Kmetijstva

Razen tega bo tudi razstava in sejm plemenske živine

domače v dneh 13. in 14. IX.
inozemske „ „ 20. „ 21. IX. 1930.
Na železnicah in jadranskih parobrodih 50% popusta za obiskovalce in blago (Brezplačni povratek)

Po svetu

Pridelek koruze v Jugoslaviji se ceni na 35 mil. met. stotov, to je za 14-64% več kot je znašala povprečnost let 1925 do 1929. Na Dravsko banovino pride 7,400.000 stotov, na Savsko 12,200.000 i. t. d.

K poštni hranilnici je pristopilo v avgustu 3311 novih vlagateljev in je s tem skupno število naraslo na 109.560.

Pristaniška dela v Beogradu so se pričela in naj bodo dokončana do junija 1933.

Pančevski most bodo intenzivno gradili tudi pozimi in bo dogotovljen do 1. junija 1931, kot je to pogodbeno določeno.

Tehniška donavska komisija se je sestala k posvetovanju 15. t. m. v Dubrovniku.

Rusko žito je prišlo v Dalmacijo le v manjših količinah, a se ni bati preplavljenja domačega trga z njim, kot so nekateri mislili.

Zlate zaloge Francoske banke so narasle zopet za 246 mil. frankov in so dosegle svoto 47.477 milijonov frankov.

Obtók bankovcev v Nemčiji je znašal po zadnjem izkazu Državne banke 4486 milijonov mark in je bil v zlatu in devizah krit s 67.1 odstotki.

Za izgradbo italijanskega telefonskega omrežja je določenih 40 milijonov dolarjev. Poleg italijanskih tvrdk bodo dobile naročila najbrž tudi inozemske tvrdke.

Produkcija surovega železa v Nemčiji je bila v avgustu manjša kot v juliju in znatno manjša kot v lanskem avgustu.

Depresija v avstrijski tekstilni industriji se nadaljuje. Krije se samo najnujnejša potreba. Glavnično močne trgovine ni, močno se pozna inozemska konkurenca.

Cena bombaža je zopet padla; pridelek v U. S. A. cenijo na 14,340.000 bal, z bombažem obdelani svet v U. S. A. znaša letos 46,791.000 acrov proti 45,594.000 v lanskem letu.

Obtok bankovcev v Avstriji je znašal po zadnjem izkazu avstrijske Narodne banke 960 milijonov šilingov in je bil krit z 81.8 odstotki.

Pogodba med Fordom in italijanskim avtomobilnim podjetjem Isotta Fraschini gre v toliko Italijanom na roko, da bo 80 odstotkov v skupni tovarni uporabljenega materiala italijanskega izvora.

Promet 23 največjih ameriških blagovnih hiš je bil v avgustu za 10 odstotkov manjši kot v lanskem avgustu, v mesecih januar — avgust pa za 2.5%.

Dividenda podjetja Schneider-Creuzot je za leto 1929/30 ista kot je bila lani, namreč 25 odstotkov ali 100 frankov.

Vodilni rumunski volnenotovarniški koncern Buhusi bo zvišal delniško glavnično od 400 na 650 milijonov lejev. Močno bo udeležen inozemski kapital, zlasti francosko podjetje Motte, Bossut in sinovi v Roubaix. Imenovani koncern kontrolira 60 odstotkov vse rumunske volnene produkcije.

Novi avtobusni prometni zakon je predložen vladi v odobrenje. Namen je pospeševanje turistovskega prometa in olajšanje prometa v okrajih brez železnice.

Za bob in fižol iz okrajev Tetovo in Metohija vlada veliko zanimanje na trgu v Marseille. Iz Metohije je šlo 60 vagonov v Grčijo.

Proti industrijski špionaži bodo izdelali v Češkoslovaški poseben zakon in ga bodo že v najbližnjem času predložili parlamentu v odobrenje. Ta špionaža se v zadnjem času zelo širi.

Jelen Doč se imenuje nova industrijska in rudniška d. d. v Beogradu. Osnovna glavnična 500 delnic po 2000 dinarjev je polno vplačana.

Prodajni kartel italijanske elektroindustrije. V elektrotehniški industriji Italije se bje od poslabšanja konjunkturnega položaja dalje hud boj za cene, ki rentabilnost posameznih tovarnih močno ogroža. Vodilna podjetja so se začela zato pogajati o ustanovitvi kvotnega in prodajnega kartela, in potekajo pogajanja ugodno. Večina podjetij je izrekla svojo pripravljenost za pristop h kartelu.

SKORAJ 100 BOMBAŽEVIH TOVARN V ANGLIJI NE DELA.

Kriza v angleški bombaževi industriji narašča čimdalje bolj. Na razvoj prodaje vplivajo ovirajoče deloma nemiri v posameznih prekomorskih deželah, predvsem pa veliko bojkolno gibanje v Indiji. Pride k temu še, da je vsled velike brezposelnosti v Angliji sami prodaja izredno močno padla. Zato so tovarne prisiljene do temeljnih redukcij in mnogo jih je moralo delo celo ustaviti. Doslje je ustavilo obratovanje 74 tovarn s 4.372.642 vreteni in ni računili s tem, da bodo kmalu zopet pričele obratovati. Druga podjetja, nad 20 po številu, so svojo produkcijo ustavila za več tednov in počiva v njih 1.219.968 vreten. Sedaj počiva v Angliji torej skoraj 5.600.000 vreten.

* * *

300 km CESTNIH GRADB V ZETSKI BANOVINI.

Gradbeni odsek Zetske banovine je izdelal načrt za popravo starih in zgradbo novih cest. Izboljšala se bo zlasti cesta Plevlje—Prijob—Višegrad kot zveza s Sarajevom in cesta Peč—Kosovska Mitrovica ter Kos. Mitrovica—Novi Pazar. Vsega skupaj bodo zgradili 300 km novih cest. Tudi nekaj manjših cest bodo zgradili. Za melioracijska dela bodo najeli posojilo. Omenimo zlasti osušenje Popovega polja in Skadrskega jezera.

Ponudbe in povpraševanja

C. B. Collaros, Athene, boite postale No. 138, želi prevzeti zastopstvo kake tukajšnje dobre tvornice parketov.

Emilo Focchini, Levade, Istrija, želi stopiti v stik s tukajšnjimi tvrdkami, ki izdelujejo leseno robo, brente, škafe, rešeta itd.

Ivan M. Madun, Skoplje, Mokranjčeva 9, želi prevzeti zastopstvo tukajšnjih tvrdk za Južno Srbijo. Imenovani je že zastopnik za mineralno vodo Slatina Radenci.

Ljubljanska borza

Tečaj 19. septembra 1930.	Povpraševanje Din	Ponudbe Din
DEVIZE:		
Amsterdam 1 h. gold.	—	22.76
Berlin 1 M	—	13.4575
Bruselj 1 belga	—	7.8762
Budimpešta 1 pengő	—	9.8877
Surih 100 fr.	—	1095.90
Dunaj 1 šilling	7.9555	7.9855
London 1 funt	274.08	274.88
Newyork 1 dolar	—	56.355
Pariz 100 fr.	—	221.87
Praga 100 kron	167.19	167.99
Trst 100 liz	294.50	296.50

POŽAREVAČKE ŽELEZNICE.

Pri gradbenem ministrstvu se izgotavlja proračuni in načrti za takozvane požarevačke železnice. Obstoji star dogovor z neko francosko skupino glede gradbe normalnih prog Požarevac—Gradište in Požarevac—Zagubica—Zaječar. Če se bo pogodba obnovila, bodo namepravane proge deloma spremenili; nekatere bodo pa po zgradbi donavskega mostu pri Brzi Palanki postale sploh odvišne.

Razno

Po šestih tednih razpuščen sindikat. V juliju so ustanovili na Poljskem prodajni sindikat gumijeve industrije v obrambo proti inozemskim tovrstnim izdelkom. Vsled diferenc med posameznimi člani je bil ta sindikat po šestih tednih že razpuščen. Sedaj so mu sledili tudi veletrgovci in so svojo organizacijo, naslonjeno na sindikat, tudi razpustili.

Boljši žitni pridelek v Rumuniji. Nova cenitev rumunske vlade o letošnjem pri-

delku žita pričakuje v pšenici in rži boljši zaključek kot lani, v ječmenu, ovsu in koruzi pa slabši. Pridelek pšenice cenijo na 34 milijonov met. stotov (lani 27.1), rži 5 (3.4), ječmena 22.4 (27.4), ovsa 10.3 (13.6), koruze 40 (64). Številke v oklepajih so zaključki lanskega leta, ne cenitve.

Češkoslovaška konvencija šip. Češkoslovaška industrija šip je utrpela v zadnjem letu v eksportni kupčiji velike izgube. Po večini imajo te izgube svoj vzrok v dejstvu, da belgijska industrija šip, pravkar združena v sindikat, spodbija cene in izriva Čehe s trga. Ker bi bila ob nadaljevanju tega boja rentabilnost zelo ogrožena, so se obojestranski proizvedenci pričeli pogajati glede ustanovitve eksportne zveze, ki bi določila enotne cene. Izgledi za tako ustanovitev se smatrajo za ugodne.

Cena platine je zopet padla. V zadnjih dneh je padla cena platine v Londonu na 6.75 funta; ta cena je 25 odstotkov pod ono iz julija 1914 in niti četrtnina najvišje notacije, dosežene leta 1924 z 28.5 funti. Sedanji padec je posledica odredb kanadske družbe International Nickel Co. Letos v pomladi se je sklenil, kot znano, med kanadskimi, južnoafriškimi, kolumbijskimi in ruski proizvedenci dogovor, po katerem, naj bi se cena platine stabilizirala pri 8.5. Rusija, ki ima pri svojih prodajah zmeraj posebne namene in obenem veliko kreditno potrebo, se dogovora ni držala in je pričela v avgustu z veliko dumping-prodajo. S tem je postal dogovor glede cene iluzoričen in so se zato kanadski proizvedenci odločili za močen udarec. V zadnjih dneh so vrgli na trg velike množine blaga in upajo s tem prisiliti Ruse k novemu mednarodnemu sporazumu in k upoštevanju dogovora. Je pa veliko vprašanje, če se bodo Rusi vdali.

Ameriško carino bodo v nekaterih blagovnih kategorijah menda znižali. Sedaj študirajo 35 kategorij.

Kvalitetna znamka

Zahtevajte povsod!

Mednarodna Zveza jekla se krha.

Ze dalj časa so se opazovali znaki razpadanja v tej zvezi. Člani se niso držali kvol, niso plačevali v skupno blagajno določenih kazni za prekoračenje produkcije, so samovoljno določali cene itd. Najdalje v tem oziru je šla Belgija. Vršile so se razne konference; zaprti so eno rano, odprla se je druga. Zadnja konferenca, vršča se v Lüttichu (Liège) v Belgiji, je za silo zopet skeleče rane zalepila. Beremo o nji. Mednarodni kartel surovega jekla je sklenil, da se restrukturira produkcija, ki je znašala doslej 10 odstotkov učinkovite lanske oktobrove produkcije, zviša na 25 odstotkov. V tem vidijo nekakšno upoštevanje nemškega stališča. Omejitve produkcije je bila sklenjena najbrž tudi zato, ker je produkcija v raznih skupinah kljub močnemu padcu cen prav v zadnjem mesecu zopet občutno narasla in ker se vidi v tem nadaljnjem nevarnost za še močnejši padec cen, ki bi se mu s produkcijsko omejitvijo radi ob pravem času ognili. Dalje so sklenili v Lüttichu, da bodo Zvezo surovega jekla podaljšali do konca leta. To se pravi, da se bodo v tem času pogajali, ali bo zveza še obstajala ali ne. Tudi v Lüttichu so v vseh vprašanih delali Belgiji največje ovire.

O najvažnejšem projektu se niso mogli zediniti; šlo je za to, da bi se na-

pravil poskus uslanovitve mednarodnih zvez od železa v palicah počeni po vzorcu obstoječih sindikatov valjane žice, tlačnic in cevi in bi se s centralizirano prodajo od vsega začelka onemogočilo prestopanje pogodbenih določil. Optimisti v Zvezi surovega jekla kljub vsem težkočam še niso opustili upanja na njeno oživiljenje, morda tudi v drugačni obliki.

Zadnje poročilo pravi: Izvršni odbor Zveze surovega jekla je sklenil razpustitev praktično že itak odpravljenih prodajnih zvez za polfabrikate in nosilce. Kontrola glede kvalitete je menda tudi odpravljena. Neoficielno so se dogovorili, da bodo zaenkrat počakali in šele pozneje zopet poskusili zveze na novo uslanoviti ko bo sistematična rezerviranost kupcev popustila in bodo pokazale cene tendenco za zboljšanje. Ta rekonstrukcijski poskus bo imel za podlago doslej določene kvote, kar bi eksperiment zelo olajšalo. Splošno mnenje je pa, da se bo do resnega poskusa uslanovitve novih tvorb moralo čakati tedne ali pa celo mesece in da je to komaj mogoče pred definitivno ureditvijo kartela.

Dobava-prodaja

Dobave. Splošni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 24. septembra t. l. ponudbe glede dobave 30 komadov rešilnih skrinjic; do 25. septembra t. l. pa glede dobave ene otomane. — (Pogoji so na vpogled pri istem oddelku.) — Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 22. septembra t. l. ponudbe glede dobave 47 kg bakrene strelovodne žice. — Direkcija državnega rudnika Breza sprejema do 24. septembra t. l. ponudbe glede dobave 100 kg špirta in 1000 kg dinamolja; do 2. oktobra t. l. glede dobave 2500 kg tračnih žebeljev in 100 komadov karbidnih svetilk. — Direkcija državnega rudnika Kakanj sprejema do dne 26. septembra t. l. ponudbe glede dobave 82 m² parketnih tal; do 1. oktobra t. l. glede dobave 200 kilogramov žebeljev za lepenko in trstje ter glede dobave 5 aparatov za izpiranje klostov. — Direkcija državnega rudnika Zabukovec pri Celju sprejema do 2. oktobra t. l. ponudbe glede dobave 500 m jeklenih žičnih vrvi, 50 kub. metrov rezanega lesa in 5 komadov zobatih koles. — Direkcija državnega rudnika Kreka sprejema do 3. oktobra t. l. ponudbe glede dobave hidravlične dvigalke. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 2. oktobra t. l. pri Direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave 200.000 kg portland-cementa; dne 3. oktobra t. l. pa glede dobave materijala za barvanje. — Dne 3. oktobra t. l. pri Upravi policije v Sarajevu glede dobave 200 parov čevljev; pri Direkciji pomorskega saobračaja v Splitu glede dobave 1200 ton premoga; pri Direkciji državnih železnic v Zagrebu pa glede dobave 32.000 kilogramov premoga, 26.000 kg lesnega oglja in 16.000 kg koksa. — (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.) — Dne 3. oktobra t. l. se bo vršila pri računsko-ekonomskem oddelku Ministrstva za zgradbe v Beogradu ofertalna licitacija glede dobave 18.680 komadov impregniranih telegrafsko-telefonskih drogov. — (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri istem oddelku.) — Dne 3. oktobra t. l. se bo vršila pri Komandi Savske divizijske oblasti v Zagrebu ustmena licitacija glede dobave testenin, zdroba, riža in ješprenjčka; dne 4. oktobra t. l. pa glede dobave fižola, krompirja, loja, olja, čebule, kisa, kave, cikoriije, čaja, sladkorja, suhih sliv, maka, konzerviranih paradajznikov, zelja, suhega grozdja, moke ter raznih dišav. — (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri isti komandi.)

Oddaja kovinskih žigov v popravilo se bo vršila potom ofertalne licitacije dne 2. oktobra t. l. pri prometno-komercialnem oddelku Direkcije državnih železnic v Sarajevu. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri istem oddelku.)

Kolebanje na trgu srebra.

(Konec članka pod istim naslovom v »Trgovskem listu« št. 108.)

Dr. I. Hans nadaljuje: Če razmotriva problem s strani srebra, bi bilo treba najprvo ugotoviti, da vsled posebnih produkcijskih pogojev te kovine omejitve produkcije v svrhu stabilizacije cene ne pride v poštev. Srebro se danes namreč povečini ne producira zaradi njega samega, temveč kot stranski produkt pri dobivanju svinca in bakra. Ta prelevitev v produkcijskih razmerah srebra, ki se javlja v stalno preveliki ponudbi, je izredno veliko pripomogla k njegovemu razvrednotenju. Tako nastane anomalija, da je oslala produkcija zlata ob naraščujočem povpraševanju za monetarne namene ista, dočim produkcija srebra raste, čeprav povpraševanje od leta do leta pada.

Napram temu razvoju moremo zastopati stališče, da bo prosta igra gospodarskih sil sama vpostavila primerno korekturo anomalije. Ker pa velja zlato danes za tri četrtine človešva kot merilo vrednosti in srebro le za oslato četrtino, mora sama sebi prepuščena korektura vsekakor povzročiti škodo. Dr. Hans je mnenja, da spada med naloge Banke za mednarodna plačila in finančnega odbora Zveze narodov, da posežeta tukaj vmes z intervencijo, ki je zgrajena na široki mednarodni podlagi.

III.

Proti koncu avgusta beremo: Cena srebra si je mogla v zadnjem času nekoliko opomoči — primerjaj s tem naš nedavni članek o inflaciji v Rusiji —. Narasla je na 16^{11/16} pence. Zboljšanje je pač v prvi vrsti pripisovali sklepu kitajske vlade, da bo najela posojilo v svrhu stabilizacije vrednote. Stremiljenje Mehike za vpoklicanje svetovne srebrne konference ni našlo doslej nobene posebne podpore. Vsekakor pa kažejo sedaj tudi pristojni krogi v U. S. A. zanimanje za vprašanje srebra. Ameriški vladi je predložen med drugim predlog senatorja Pitmana, naj se v svrhu stabilizacije kitajskih razmer posodi kitajski vladi 500 milijonov unc srebra, to je množina, ki odgovarja skoraj enoletni svetovni produkciji. Če se bo predlog sprejel in izvedel, bodo srebrne zaloge naravno bistveno razbre-menjene.

14. t. m. pišejo o novih opornih poskusih zas rebro. Med drugim beremo: Trg srebra je v zadnjih tednih večkrat kolebal in se je zdelo, da bo vrednost srebra narasla. Zboljšanje cen za kitajske produkte, zlasti za volfram in antimon, je povzročila živahnejše kupčijsko delovanje in je špekulacija na Kitajskem izvedla večje nakupe srebra. Cena je narasla na 16^{11/16} pence. To priložilo je porabila indijska vlada, da je iz svojih srebrnih zalog prodala na Kitajsko 40 milijonov unc po 31.1 grama. Če pomislimo, da je oddala Indija lani vsega skupaj samo ca. 20 milijonov unc in če porabi sedaj vsako ugodno priliko za prodajo svojih na 275 do 300 milijonov unc cenjenih zalog, bi ta velika prodaja mogla na cene pač tudi še nadalje vplivati. — Proizvedenci razmotrivajo na novo vprašanje svetovne konference, ki naj bi se posvetovala o spornih odredbah.

V začetku septembra je izšel v »N. W. T.« daljši članek z naslovom: »Kolebanje cene srebra«, ki pravi med drugim:

Negotovost, ki vlada že nekaj časa na trgu srebra, je razvidna najbolj iz dejstva, da so bile v zadnjih tednih notacije za promptno in za terminsko dobavo identične. — Razmotriva notacija in pravi, da je bila najnižja 24. junija letos s 15^{7/16} pence. — V pričelku tekočega leta se je zdelo, kol da bi razvrednotenje srebra šlo nevzdržema naprej. To je bilo najprvo posledica zlate valorizacije kitajske morske carine, ki je stopila v veljavo 1. februarja t. l. Skoraj istočasno se je izvršil prehod od srebrne do zlate vrednote v Indokini, in sicer s stabilizacijo tamošnjega piastra na podlagi 10 franc. frankov. Dejstvo, da je zvezala Japonska svoj jen s staro zlato bazo, in pa da so se hkrati v Perziji pripravili na stabilizacijo srebrnega krana na zlati podlagi, ti dve

